

2258

LINDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Register.

Alfred Frankman.

- A:d 2 "Spedhorna" och stenen i Skinkeli.
H:a 3 Sagan om tuppen och hans följeslagare.
I:a 6 "Herr Peder han gångar sig i kammaregolv..."
" 9 "Vid Västervik där låg ett slott..."
" 11 "Det var en ung sjöman..."
I:b 13 "Höjt i ett trä en kruga..."
I:c 14 "Gesäller av pengar ha sällan ett grand..."
" 15 "I en djup oändlig skog..."
" 16 "En fattig flicka..."

Handwritten note:
} i samma samling
i förordet

"Tjyra sten" vid Skinkeli Gudmundtorp.

När jag var liten, låg det en stor sten i Skinkeli och en annan nästan lika stor i dalen nedanför. Om de stenarna hörde jag en historia av vår piga Anna Elofsson, som i sin tur hört den av sin mor. När trollkvinnan Spedhorna regerade på Löberöd, kastade hon en gång en sten mot Gudmundtorps kyrka. Stenen klövs emellertid mitt itu i Flykten, och den del som föll ned i Skinkeli dödade an tjurkalv. Därav Namnet "Tjyra" sten.

Vid sidan om stenen stod ett högt trä. En natt var det en man som hängde sig där. Förr i världen fick självspil-lingar icke tagas ned förrän länsmannen kommit tillstädes. Vid detta tillfälle var länsmannen bortrest och mannen fick hänga där över hela nästa dag. På aftonen talade man i en av bondgårdarna i trakten om saken och alla tyckte, att han borde tagas ned, men ingen var till en början orädd nog att ge sig in på företaget. Då var det en piga, som förklarade att hon vågade, gick till Skinkeli, skar ned mannen, tog honom på ryggen, bar honom till gården och gick in och kastade honom över bordet i "stuan". "Här e han", sa hon. Alla blevo förskräckta och ingen ville veta av liket. Pigan fick gå och hänga upp det igen, där hon tagit det. När hon för andra gången gick hem såg hon en mörk skepnad gå efter sig, som ropade: "Du rev me i mitt ya, du rev me i mitt ya!" Pigan sa inte något förrän hon kom till porten, men då vände hon sig om och ropade: "Rev ja de inte i röven." Men det skulle hon inte ha sagt ty under en lång tid blev hon inte sig själv igen.

Spedhorna
Frösta
Löberöd
1729

Uppf. av R. Frankman
Ber. av Mfr. Frankman
Löberöd

Om vinterkvällarna brukade far berätta sagor. Men av alla de jag hörde kommer jag inte ihåg mer än denna. Den hörde vi barn ofta och jag berättar den med de ord far använde.

Nårr de borja lia mod Märten, å tocken forrsto ad han skulle slajtas, fann han de liasom kusled ad va i hused länger å ga se i väj. Han spände husakatterna forr vajnen å så körde han.

Nårr som han kört en stong, träffte han en gause å en andrik.

"Var ska I hän?" frågte di.

- "Jo vi ska did där ingen kan va", sa tocken. "Vill I följa me så sidd opp". Ja, di sadd opp.

Etter en stong sau di en hong.

"Var ska I hän?", frågte han.

- "Jo, vi ska did där ingen kan va", sa tocken. "Vill du följa me så sidd opp". Ja, han sadd opp.

Så körde di igen. Men di hade ente kört länge så mötte di en vär.

"Var ska I hän?" frågte vären.

- "Jo vi ska did där ingen kan va", sa tocken. "Vill du följa me så sidd opp". Ja, han sadd opp.

Sin mötte di en tjyr.

"Var ska I hän?" frågte tjyren.

- "Jo, vi ska did där ingen kan va", sa tocken. "Vill du följa me så sidd opp". Ja, han sadd opp.

Så körde di å körde å nårr som di hade kört möed långt kom di te en stor sköv. Där lau hused, där ingen kunne va. Di kunne ente se ing så tocken sa te dom, att de skulle ställa se oppad väggen. Ja, de gjore di. Fosst ställde se tjyren, övanpo hanom vären å sin hongen å sin gausen å sin andriken å te sist tocken.

forts-

- forts.

2253 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4.

Då kunne tocken titta ing genom en glugg i väggen. Där inge va fullt au tjyva. Så sa tocken te dom som va me hanom, ad di skulle skrīga var å en po sitt vis å alla po samma gång. Ja, de gjore di, å en kan tänka där ble ett läde å ett allo. Tjyvana ble rädda å di po dören å ud. Dörana fick stau po vi gavel. Då gick tocken å di anra djyren ing i huseå å sin ställa tocken dom där di skulle stau.

Hongen ställa han i porten, gausen å andriken i stuan, kattana fick klyva ing i bagarugnen' vären ställa han po bränneskästed å tjyren i gösselkorran. Sin flö tocken säl opp po hanabjälken.

Men nu va de så ad tjyvana liasom ville veda vim som tad dorras hus, å så skicka di en, som skulle se etter.

Men nårr som han kom i porten, flö hongen po en å bed å sled i hanses ben. Tjyven ble rädd å for ing i stuan, Men där va gausen å andriken. Di greb en me näbbana om nesan å slo en me vingana omå örnen. Då to tjyven ett skutt rakt ing i bagarugnen. Men där va kattana å di klöste n å spotta n i synen. Då rusa han ud po bränneskästed. Med där sto vären å den ga en stöd, så han flö po hoveded ud i gösselkorran. Där to tjyren hanom po hornen å slängde n långt udad väjen. Då golt tocken.

Nårr som tjyven kom tebaga te di anra tjyvana, frågte di en va han sett.

"Nårr ja kom i porten", sa han, "va där en speleman å han to me me strågen o skänkana så ad böjsorna å håsorna å skinned gick sin väj. Sin for ja ing i stuan, men där va en salmagare å han to me om nesan me klämman å han å gesällen di slo me om örna me lärlappana så skinnflånkana flö omkring. Så skulle ja ing i bagarugnen forr ad fri me.

forts-

- forts.

2250

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

5.

Där sad ett par kardesor å di karda me ja, di karda me om örna å po käftana me kardorna å di spotta me i synen så ja kom fort därifrau, å ja po dören å ud po bränneskåsted, Där sto en å hugg bränne. Han slo me me nödjan /stor klubba med järnring/ i ännen så ja sto po hoeded ud i gösselkorran. Men där sto en å lāsste mög. Han to me po greben å hotta me ud po väjen å då sad där en jäkel oppe po hanabjälken å skreg: "Hogg krogen i ännen po en å dra hid en".

Herr Peder han gångr sig i kammaregolv,
han kammar och han krusar upp sitt hår,
Sen gångr han sig in till fostermodern sin
och frågade vad död han skulle få

"Säj, inte ska du dö uppå sotesängen din
ej heller bliva slagen uti krig,
men akta dig väl för böljorna de blå
att de inte förkorta ditt liv."

Herr Peder byggde skepp utav lättaste kork
och master utav valfiskaben,
och vimplarna de voro av det rödaste gull
och flaggorne de likaså.

När de hade seglat en fyrahundra mil
så började skeppet stilla stå.
De bådo till sin Gud och sin far i himmelen
om hjälp om de detta kunde få.

Men kaptenen han var en förståndiger man
han talade förståndiga ord.
Han sade: "Låt oss kasta en guldtärning över bord
så få vi se vem den största synd har gjort."

2258

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7

Den första gång guldtärningen på taffelbordet rann
emellan de skepparemän,
ja, lotten föll på Peder, den föll för första gång
vår älskelige konungason.

Den andra gång guldtärningen på taffelbordet rann
emellan de skepparemän,
ja, lotten föll på Peder, den föll för ^{andra} första gång
vår älsklige konungason.

Den tredje gång guldtärningen på ta felbordet rann
emellan de skepparemän,
ja, lotten föll på Peder, den föll för tredje gång
vår älskelige konungason.

2258

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Folkvisa.

"Herr Peder han gångar sig i kammaregolv..."

8.

"Om det är jag som den största synd har gjort
så bekänner jag för er allt mitt brott:
fem kloster har jag rövat, fem kyrkor har jag bränt
fem flickor har jag narrat och skämt,

Om någon utav eder skulle komma iland
och min fosterfader frågar efter mig,
säg honom, att jag är i främmande land,
säg honom, att han bättra sig må.

Om någon utav eder skulle komma iland
och min fostermöder frågar efter mig,
säg henne, att jag är i främmande land
och har det både lyckeligt och bra.

Om någon utav eder skulle komma iland,
och min fästemo hon frågar efter mig,
säg henne, att jag vilar under böljorna de blå,
säg henne att hon gifta sig må.

Sen togo de herr Peder i hans fagergula hår
och kastade honom ut över sjön.
När herr Peder börja sjunka, börja skeppet att gå
så det svallar uppå böljorna de blå.

Folkvisa

Vid Västervik där låg ett slott,
Det var så härligt utstofferat
med silver och med rödan gull
och marmorstenar till dess murar.

Därunder vilar en ung kaptän
som blev tagen till fånga.
Ja, femton famnar allt under jord, allt under jord
ibland dess ormar och dess drakar.

Till honom kom då hans gode far
och ville denna fången lösa.
"Säj, tiotusen förgyllande, förgyllande
betalar jag för denna fånge."

- "De tiotusen ej hjälpa kan
ty han har säkerligen stulit.
Han bär en kedja allt om sin hals, allt om sin hals,
den har han säkerligen stulit."

10

- "Den kedjan som han bär om sin hals
den har han visst inte stulit,
den har han fått av sin lilla vän, en flicka skön,
den har han fått vid sin trolovning."

Så togo de den fången fram
och gävo honom sakramenten.
Sen ropte han: "Krist himmels Gud, Krist himmels Gud,
Allt detta lider jag oskyldigt."

Jag sörjer ej för nå't världsligt ting,
ej heller för de jordiska öden.
Jag sörjer blott för min lilla vän, min flicka skön,
jag tror jag sörjer mig till döden."

- "Sörj inte för din lilla vän,
ty hon är allerede död.
I himmelen där råkas ni, där träffas ni
uppå den stora domedagen."

2258

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Folkvisa

Det var en ung sjöman
ifrån Dalarne han kom.
Han friade till en jungfru
skön Särnin hette hon.
Hennes tankar vart frimodiga,
hennes hjärta det var stolt,
då hon sina ögon fästade
uppå en ung sjöman.

"Skön Särnin, skön Särnin,
skön Särnin", sade han,
"ditt unga falska hjärta
har satt min själ i brand,
men om ditt falska hjärta
en gång ej ändrar sej
så får du en gång svara för
hur illa du har gjort mot mej."

2258

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

- "Nej aldrig för dig
ej heller för nån ann
ty jag älskat dej
långt mera än någon ann.
Håll upp med din anledning,
håll upp med din orsak,
tro aldrig att jag gifter mej
med någon sjömatros."

När åtta år var gångna
förgångna runtomkring
stod åtta raska sjömän
runtkring skön Särllins grav:
"Härunder vilar Särllin,
som förr har varit min.
Nu vilar hon i graven
i graven blott för mej".

Folkvisa 2258

13.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Höjt i ett trä en kråga...

Höjt i ett trä en kråga
sim seladim bambaseladuseladim,
höjt i ett trä en kråga
- sad,

Så kom där en bonne
sim...etc.
så kom där en bonne
- fram,

Han så den stackals krågan
sim...etc.
han så den stackals krågan
- i träed,

Han skod den stackals krågan
sim...etc.
han skod den stackals krågan
- ihjel.

Nu e den stackals krågan
sim...etc.
nu e den stackals krågan
- dö.

Nu e den lilla visan
sim...etc.
nu e den lilla visan
- slut.

2258

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

14.

Gesäller av pengar ha sällan ett grand...

Gesäller av pengar ha sällan ett grand,
deras plånbok har aldrig va't full.
De supa och de spela och le /hick/ -eva
på hotellerna så glada som gré /hick/-eva,
så länge de ha pengar i sin pung.

Men när stövlarna och rocken till stampen ha gått
vi spela bort byxor och väst,
få igen en hatt ifrån po/hick!/-olen,
genom den skiner månen och so/hick!/-olen,
vi är glada gesäller mån I tro!

2258

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

15

I en djup oändlig skog....

I en djup oändlig skog,
svarta moln där åskan slog
gick ett litet barn en gång
dagen lång.

Ja, den dagen var så lång,
himlen mörk och skogen trång
barnet i sin ensamhet
gick och grät.

Grät och tänkte aldrig mer
jag min faders boning ser
här i mörker köld och nöd
blir jag död.

Just hon så förtvivlad var
molnen vek och solen klar
glänste fram och i dess ljus
faderns hus.

Allt var nu på stunden gott
allt stod nu som förr det stått,
samma hem och samma far
allt var kvar.

Så Guds barn går ofta du
djupt i mörker kanske nu,
vet ej vart du kommen är,
vart det bär.

Fragment av visa,

Fragment av visa,

En fattig flicka, en fattig flicka den har jag älskat utöver
När min fader fick det att veta, allt.
då kunde han inte den flickan lida,
hon var så ringa utav sitt stånd.

Och när min flicka fick det att veta
så föll hon uti en sjukdom svår

.....
.....

Trenne timmar före döden så lät hon kalla uppå mitt namn,
så tog jag henne upp i mina armar
och sedan kysste jag hennes kinder varma
och sedan dog hon uti min famn.

Ni kan väl tänka att det mig grämde
att lilla vännen dog i min famn
och därför skall ingen flicka mera
för min skull sorger i sitt hjärta bära.

Hon var min allrakäraste.....

.....
.....
.....

Och sedan ser ni mig på hästens vingar
och sedan ser ni mig aldrig mer,
då kulorna i luften börja vina, då ropar jag
"Se sådant kan jag lida", då ser jag döden framför mig stå.